

Küresel Doğan İşletmelerin Ulusal ve Uluslararası Alan Yazınında Bibliyometrik Analizi

Danyal PEKER¹, Deniz ZEREN², Gülay GÜLER³

ÖZ: Teknolojik gelişmelerin, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki ilerlemelerinin ve küreselleşmenin bir sonucu olarak ortaya çıkan içinde yaşadığımız dijital çağ her şeyi radikal şekilde değiştirmiş, ekonomik hayat da bundan nasibini almıştır. Küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ), girişimcilik, dijitalleşme, uluslararasılaşma, yenilikçilik, yalınlık, esneklik, entelektüel sermaye (soyut varlıklar) vb. terimler bu yeni dönemin önemli kavramlarından. 1990'lı yıllarda ortaya çıkan "Küresel Doğan İşletmeler" (KDİ) kavramı; küçük ve orta büyüklükteki işletmeciliğin, girişimciliğin, uluslararasılaşmanın, yenilikçiliğin ve dijitalleşmenin tam keşişim noktasında yer almaktadır. Uluslararasılaşma, girişimcilik, yenilikçilik ve dijitalleşmeye olan ilgi sürdükçe kavrama olan ilginin de artarak sürmesi öngörülmektedir. Bu nedenle bu çalışma ile küresel doğan işletmeler kavramının alan yazınındaki tarihsel genel gelişimi anlaşılmaya çalışılmış, kavram üzerine yapılan akademik yayınlar hem uluslararası hem de ulusal bazda listelenerek tasnif edilmiş ve analiz edilerek ileride yapılacak çalışmalara referans oluşturması amaçlanmıştır. Bu bağlamda, çalışma kapsamında küresel doğan işletmelerin uluslararası ve ulusal alan yazınında bibliyometrik bir analizi yapılmıştır. Uluslararası yazında Scopus veri tabanında taranan, 1997-2024 yılları arasındaki 692 akademik çalışma ele alınırken, ulusal yazında YÖKTEZ ve DergiPark veri tabanında 2024 yılına kadar incelenen doktora/yüksek lisans tezi ve akademik çalışmalardan oluşan 36 yayınlık bir koleksiyona ulaşılmıştır. Sonuçlar teorik ve yönetsel açıdan yorumlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Küresel doğan işletmeler, Bibliyometrik analiz, Uluslararası alan yazını.

JEL Kodu: M13, M16

A Bibliometric Analysis of Born-Globals In Turkish and International Literature

ABSTRACT: The digital age we live in, which emerged as a result of technological developments, advances in information and communication technologies and globalisation, has radically changed everything and economic life has taken its share from this. Small and medium-sized enterprises (SMEs), entrepreneurship, digitalisation, internationalisation, innovation, leanness, flexibility, intellectual capital (intangible assets) etc. terms are important concepts of this new era. The concept of 'Global Born Enterprises' (GBE), which emerged in the 1990s, is located at the intersection of small and medium-sized enterprises, entrepreneurship, internationalisation, innovation and digitalisation. As the interest in internationalisation, entrepreneurship, innovation and digitalisation continues, it is predicted that the interest in the concept will continue to increase. For this reason, this study aims to understand the historical general development of the concept of global emerging enterprises in the literature, to list, classify and analyse the academic publications on the concept on both international and national basis and to provide a reference for future studies. In this context, within the scope of the study, a bibliometric analysis of global emerging businesses in international and national literature has been conducted. In the international literature, 692 academic studies scanned in the Scopus database between 1997 and 2024 were examined, while in the national literature, a collection of 36 publications consisting of doctoral / master's theses and academic studies examined until 2024 in the YÖKTEZ and DergiPark databases was reached. The results are interpreted theoretically and managerially.

Keywords: Global born enterprises, Bibliometric analysis, International literature.

JEL Code: M13, M16

¹ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çukurova Üniversitesi, Adana.

Email: danyal.peker@kosgeb.gov.tr ORCID: 0009-0003-8036-9982

² İşletme Bölümü, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

Email: dzeren@cu.edu.tr ORCID: 0000-0003-1197-5375

³ Uluslararası İşletme Yönetimi Bölümü, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çağ Üniversitesi, Mersin

Email: gulayguler@cag.edu.tr ORCID: [0000-0002-2576-7756](https://orcid.org/0000-0002-2576-7756)

1. Giriş

Geçen yüzyılın teknolojik gelişmelerinin getirdiği ticari engellerin kaldırılması, bilginin hızla yayılması ve malların, hizmetlerin, iş gücünün ve sermayenin küreselleşmesi tüm sektörlerde rekabeti yoğunlaştırmıştır. Aynı zamanda internet teknolojisi ve küreselleşme sonucu tüketicilerin davranışları ve tercihleri de birbirine yakınlaşmıştır. Bu durum işletmeler için uluslararasılaşmayı sadece bir seçenek olmaktan çıkarıp bir mecburiyet haline getirmiştir. Küreselleşmenin ivme kazanması, bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişmeler, işletmelerin uluslararasılaşmalarını kolaylaştırmıştır. Bu eğilim, önceden sadece büyük ölçekli işletmelerin hâkimiyetinde olan uluslararasılaşma olgusunu, şimdi KOBİ'ler için de erişilebilir hale getirmiştir. 1980'lerden itibaren KOBİ'lere olan ilgi daha da artmış ve ekonomideki rolleri üzerine birçok çalışma yapılmaya başlanmıştır. KOBİ'ler, bir ülkenin ekonomik yapısının temel dinamikleri arasında önemli bir konuma sahiptir. Ayrıca KOBİ'lerin varlığı, ekonominin rekabet edebilirliği açısından da kritiktir. Günümüzde KOBİ'ler istihdam ve üretimin artırılması, işsizliğin önlenmesi, bölgeler arası işsizlikle mücadele ve büyük işletmeleri tamamlayıcı fonksiyonlarıyla ekonomik ve sosyal hayatın vazgeçilmez unsuru haline gelmişlerdir ve toplumsal politikaları belirleyenler için bir odak noktası oluşturmuşlardır (Güler, 2010). Yeni ekonomide küçük ve orta büyüklükteki işletmelerle birlikte yükselen diğer bir kavram ise girişimciliktir. Girişimcilik, günümüzde işsizlik sorununun çözümü, ekonomik kalkınmanın etkisi ve büyümenin itici gücü, aynı zamanda yaratıcılığın ve yeniliğin kaynağı olarak önemli bir role sahiptir. Bu bağlamda, bir ülkenin refahını artırmanın en kritik yollarından biri, rekabete dayalı özel girişimciliği teşvik etmek olarak kabul edilmektedir (Çöğür, 2016).

Küçük ve orta ölçekli işletmelerin uluslararası pazarlarda faaliyet göstermeye başlaması ve sayılarının gün geçtikçe artması, uluslararasılaşmayı aşamalı ve uzun yıllara yayılan bir süreç olarak gören geleneksel modellerin evrenselliğinin sorgulanmasına neden olmuştur. 1990'lı yılların başında ise, bu işletmeler küresel doğan işletmeler olarak adlandırılmaya başlanmıştır (Türk ve Acar Erdur, 2022). Küresel doğan işletmeler hem girişimci hem de KOBİ olarak nitelendirilebilecek uluslararası pazara açılan işletmelerdir. Bu anlamıyla küresel doğan işletmeler 1980'lerden beri gelişen yeni ekonomi kavramlarının mücessem hale gelmiş bir göstergesidir ve uluslararası işletmecilikte büyük ve çok uluslu işletmelerin mutlak egemenliğini ortadan kaldırdığı söylenebilmektedir (Çavuşgil, Knight ve Üner, 2011; Çavuşgil ve Knight, 2015). Küresel doğan işletmeler 1990'lı yıllarda ortaya atılmasına rağmen çok hızlı şekilde literatürde yerini almış ve birçok araştırmaya konu edilmiştir. Bu bağlamda, çalışmanın amacı, girişimci ekonominin önemli kavramı olan "küresel doğan işletmeler" teriminin ulusal ve uluslararası alan yazınındaki entelektüel yapısını bibliyometrik analizle ortaya koymaktır.

2. Küresel Doğan İşletmeler

McKinsey & Company danışmanlık şirketi tarafından "Küresel doğan" kavramı ilk kez kullanılmıştır (Rennie, 1993). Rennie'nin yaptığı çalışmada, ihracat yapan 700 Avustralyalı işletme incelenmiştir. Çalışmaya göre, Avustralya'da iki tür ihracat yapan işletme olduğu belirtilmiştir: bunlar küresel doğan ve yurt içi tabanlı işletmelerdir (Rennie, 1993; Madsen ve Servais, 1997). Çalışmada incelenen işletmelerin %75'inin kuruluş yılları itibarıyla iki yıl içinde ilk ihracat faaliyetlerini gerçekleştirdikleri görülmüştür. Ayrıca toplam satışların %76'sını da ihraç ettikleri belirlenmiştir. Öte yandan yurt içi tabanlı olarak tanımlanan işletmelerin ise %25'inin ilk ihracat faaliyetlerini kuruluşlarından 27 yıl sonra ilk kez gerçekleştirebildikleri belirlenmiş, toplam ihracat oranları ise üretim kapasitelerinin %20'sine ulaşmıştır (Madsen ve Servais, 1997). Çavuşgil ve Zou (1994), Rennie'nin (1993) çalışmasından esinlenerek "Avustralya'da ülkesinin ihracat getirisine önemli katkılarda bulunabilecek yeni bir tür ihracat işletmesinin varlığını belirtmektedir. Bu işletmelerin ortaya çıkması sadece Avustralya ekonomisine özgü olmayıp doksanlı yıllara ait iki önemli olguyu da yansıtmaktadır: Küçük olan

güzelidir ve aşamalı uluslararasılaşma ölmüştür." ifadesiyle, doğrudan küresel doğan işletmelere dikkat çeken ilk çalışmayı yayınlamıştır (Atlı ve Kartal, 2014). Küresel doğan işletmeler tanımı konusunda zaman içinde çeşitli bakış açıları ortaya konulmuştur. Rennie (1993), küresel doğan işletmeleri "kuruluşundan itibaren iki yıl içinde ihracata başlayan ve toplam satışlarının yüzde 76'sını ihracat yoluyla gerçekleştiren işletmeler" olarak tanımlamıştır. Benzer şekilde, Chetty ve Campbell-Hunt (2004), iki yıl sınırlamasını kullanarak küresel doğan işletmeleri, "kuruluşundan itibaren iki yıl içinde uluslararasılaşmaya başlayan ve dünya çapındaki satışlarının yüzde 80 veya daha fazlasını elde eden işletmeler" olarak tanımlamışlardır. Oviatt ve McDougall (1994) ise terimi daha geniş bir perspektifle ele alarak, küresel doğan işletmeler yerine "uluslararası yeni girişim" ifadesini kullanmışlardır. Bu bağlamda, Oviatt ve McDougall, uluslararası yeni girişimleri, "kuruluşlarıyla birlikte kaynaklarını etkili bir şekilde kullanarak ve çıktılarını birçok ülkede pazarlayarak rekabet avantajı elde etmeye çalışan işletmeler" olarak tanımlamışlardır (Oviatt, McDougall, 1994). Knight ve Çavuşgil (1996) tarafından yapılan tanıma göre, küresel doğan işletmeler, "kuruluşlarının erken dönemlerinden itibaren uluslararası pazarlarda faaliyet gösteren küçük ve genellikle teknoloji odaklı şirketler" olarak karakterize edilmektedir. Ayrıca, Knight ve Çavuşgil (2004) tarafından yapılan başka bir tanımlama ise bu işletmeleri, "kuruluşları itibarıyla veya kuruluşlarını müteakip kısa süreler içerisinde, gelirlerinin önemli bir bölümünü uluslararası pazarlardaki ürünlerinin satışından elde etmeye çalışan, girişimci start-up'lar" olarak açıklamaktadır. Rennie'nin çalışmasında, küresel doğan işletmelerin çoğunun sahip olduğu ortak özelliklere vurgu yapılmıştır (Rennie, 1993). Bu belirtilen özellikler, literatürdeki diğer bilimsel çalışmalara da örnek teşkil etmektedir. Küresel doğan işletmeler tanımında literatürde ortak olarak ifade edilen bu özellikler aşağıdaki şekilde sıralanabilir (Knight ve Çavuşgil, 1996; Andersson ve Wictor, 2003; Gabrielsson, 2005; Çavuşgil, Knight ve Üner, 2011; Pişkinsüt, 2013; Erdem, 2019):

- Kuruluşlarından hemen sonra veya çok kısa bir süre içinde uluslararası pazarda faaliyet göstermek,
- Toplam üretimin en az %25'ini ihracat yaparak uluslararasılaşma sürecine katılmak,
- Küçük ve orta ölçekli üretici olarak kalma eğiliminde olmak (yıllık satışlarının 100 milyon doları geçmemesi),
- İşletmenin teknolojik bir yenilik veya önemli bir süreç sonucunda kurulması ve kurucuların aktif olması,
- Gelişmiş teknoloji ve iletişim olanaklarını kullanarak üretim yapmaları,
- Orijinal bir ürün geliştirmek için yenilikçi teknolojileri uygulamaları,
- Pazara sundukları ürünlerin önemli bir katma değer sağlayan, endüstriyel kullanım için üretilmiş ürünler olması,
- Birden çok endüstri dalında faaliyet göstermeleri,
- Çoğunlukla farklılaştırılmış ürün stratejilerinin benimsenmesi,
- Ürün üretiminde kaliteye ve üstünlüğe dikkat çekmeleri,
- Firma yönetiminin, şirketin kurulduğu ilk andan itibaren dünyayı bir bütün pazar olarak kabul etmeleri,
- Uluslararası pazarlarda örgüt dışı bağımsız aracılarda lojistik amacıyla iş birliği yapmalarıdır.

Küresel doğan işletmelerin temel bakış açısı, yöneticilerin uluslararasılaşma konusundaki tutumuyla doğrudan ilişkilidir. Bu işletmelerdeki yöneticiler genellikle belli bir global vizyonla hareket etmektedirler ve bu bağlamda uluslararası girişimciliğe daha fazla önem verdikleri söylenebilmektedir. Bu tarz yöneticilerin, yurt dışı operasyonlarda meydana gelebilecek muhtemel risklere karşı daha duyarlı bir tutum sergiledikleri görülmektedir (Nardalı, 2017). Küresel doğan işletmelerin başarısında da bu yönetici bakış açısının ve yeteneklerinin önemi yadsınamaz. Ayrıca bu işletmelerin kurucu/yöneticileri sahip oldukları deneyim ve ağ ilişkileri

ile pazardaki fırsatları önceden sezebilirler. Yöneticinin aldığı eğitim, yurt dışında kazandığı deneyimler ve ulusal ile uluslararası işlerde edindiği tecrübeler, kurucu/yöneticinin uluslararası pazarları yerel pazarlardan daha fazla keşfedilmeye değer görmesinde etkili olmaktadır (Wenchen ve Meizi, 2007).

3. Yöntem

Bu çalışmada, ulusal ve uluslararası literatürde taranan küresel doğan işletmeler konusunda yapılan çalışmalar bibliyometrik analizle incelenmiştir. Bibliyometrik analiz iki aşamadan oluşmaktadır. Öncelikle uluslararası alan yazınında küresel doğan işletmeler konusundaki akademik çalışmalar analiz edilmiş, ikinci aşamada ise ulusal alan yazınında küresel doğan işletmeler konusunda yapılan çalışmalar değerlendirilmiştir. Çalışmada Scopus, DergiPark ve Ulusal Tez Merkezi (YÖKTEZ) veri tabanları kullanılmıştır. Scopus veri tabanından alınan veriler R Statistics'in Bibliometrix paketi kullanılarak analiz edilmiş, ulusal alan yazınındaki yayınlarsa araştırmacılar tarafından incelenmiştir. 30.09.2024 tarihinde güncellenen verilerle Scopus veri tabanında 1997 yılından 2024 yılına kadar özet, anahtar kelime ve başlığında "küresel doğan işletme" geçen 692 çalışma analize dahil edilmiş, Ulusal alan yazınında YÖKTEZ ve DergiParkta yayınlanan 36 çalışma incelenmiştir.

Bu çalışma kapsamında cevabı aranan sorular şu şekildedir:

- 1.Küresel doğan işletmeler alanında yapılan çalışmaların, ulusal ve uluslararası alan yazınında yıllara göre dağılımı nasıldır?
- 2.Küresel doğan işletmeler alanına en fazla katkı sağlayan yazarlar, çalışmalar, dergi ve üniversiteler hangileridir?
- 3.Alandaki yayınlarda küresel doğan işletmeler ile en sık kullanılan kavramlar hangileridir?
- 4.Küresel doğan işletmeler alanında yapılan iş birlikleri ve yazın türleri nelerdir?

3.1.Bibliyometrik Analiz

Bibliyometrik analiz, yayımlanan araştırmaların değerlendirilmesi, tanımlanması ve izlenmesi amacıyla nicel bir yaklaşım kullanmaktadır (Dzikowski, 2018). Bu analiz; sistematik, şeffaf ve tekrarlanabilir bir gözden geçirme süreci sunma potansiyeline sahiptir ve bu şekilde gözden geçirme sürecinin kalitesini artırmaktadır (Bellis, 2009; Dzikowski, 2018). Bibliyometri, genellikle literatürdeki büyük resmi görmek için yaygın olarak kullanılan etkili bir yöntemdir (DeMiguel-Molina, De-Miguel-Molina ve Albors, 2015). Bu metodoloji, araştırmanın amacına veya araştırmacının ilgi alanına bağlı olarak çeşitli parametrelerle uygulanabilmektedir. Bibliyometride, disiplinlerin kavramsal, sosyal ve entelektüel gelişimini anlamak için kitaplar, dergiler, bildiriler gibi yayımlanan çalışmalardan veri toplanmaktadır. Ardından, temel veya ileri düzey istatistiksel tekniklerle bu veriler analiz edilerek, yıl, ülke, yazar, dergi, yöntem, teori ve araştırma problemleri bağlamında belirli bir konudaki eğilimler, atıflar ve/veya ortak atıflar ortaya çıkarılmaktadır (Paul ve Criado, 2020; Toker, 2022). Bu sayede bibliyometri, bir konudaki literatürün evrimini ve bu alandaki önemli katkıları anlamak için güçlü bir araç olarak kullanılmaktadır.

Başka deyişle bibliyometrik analiz, bilimsel yayınlar ve akademik literatür üzerinde nicel yöntemler kullanarak bir konu, disiplin, yazar veya kurumun bilimsel üretimini ve etkileşimini değerlendirmektedir.

4. Bulgular

Bu bölümde küresel doğan işletmelerle ilgili uluslararası (Scopus) ve ulusal (YÖKTEZ ve DergiPark) alan yazınındaki çalışmaların bibliyometrik analiz bulguları yer almaktadır.

4.1.Uluslararası Alan Yazınının Bibliyometrik Analiz Bulguları

Çalışmanın bu bölümünde uluslararası alan yazınında küresel doğan işletmeler hakkında yayınlanan çalışmalara yer verilmiştir.

4.1.1.Yayın Türleri

Scopus veri tabanında 1997-2024 yılları arasında yapılan küresel doğan işletmelere yönelik çalışmalarda en fazla kullanılan belge türü 484 çalışma ile makale olmuştur. Bunu 111 çalışmayla kitap bölümü izlemektedir.

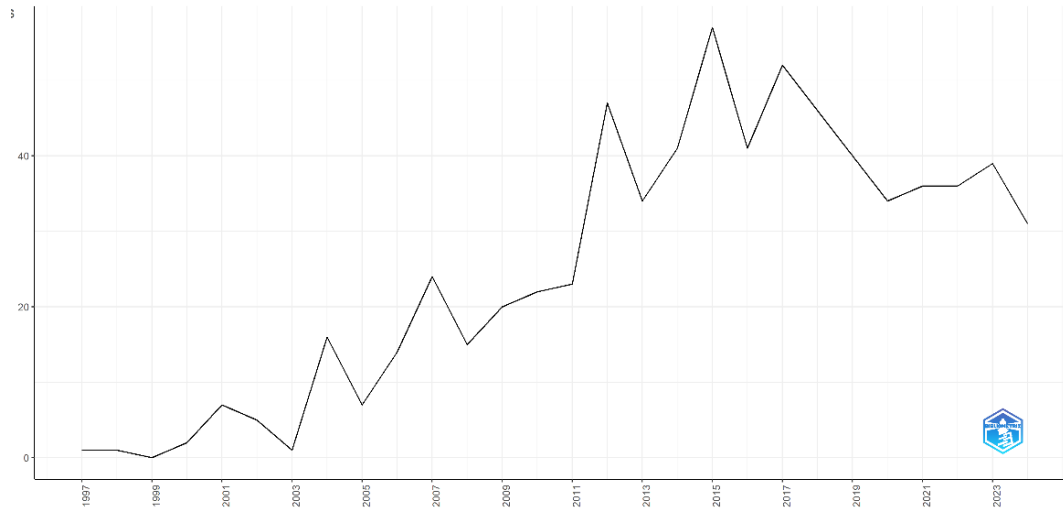
Tablo 1: Yayın türleri

Yayın Türleri	N
Makale	484
Kitap	7
Kitap Bölümü	111
Konferans Bildirisi	42
Editörlük	6
Düzeltilme	1
İnceleme	41

4.1.2.Yıllık Bilimsel Üretim

1997 ve 2024 yılları arasındaki yıllık bilimsel üretim incelendiğinde, en fazla yayın yapılan yılın 57 çalışmayla 2015 yılı olduğu görülmektedir. 2017 ise 47 çalışmayla en fazla yayın yapılan ikinci yıldır. Yıllık bilimsel üretim grafiği incelendiğinde özellikle 2011 yılından sonra literatürde konuya olan ilginin arttığı görülmektedir.

Şekil 1: Yıllık bilimsel üretim

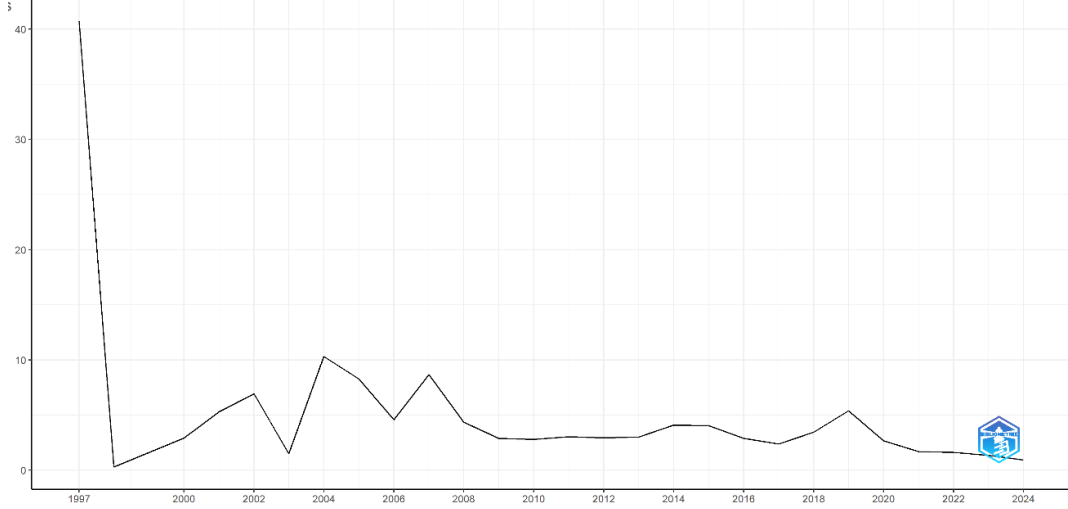

4.1.3.Yıllık Ortalama Atıf Sayısı

Uluslararası alan yazınındaki küresel doğan işletmeler konulu çalışmalar incelendiğinde en fazla atıf yapılan yılın yıllık ortalama 40.7 atıfla 1997 yılı olduğu görülmektedir. En fazla atıf alan çalışmalar incelendiğinde, 1997 yılındaki yüksek atıf oranına Tage Koed Madsen ve Per

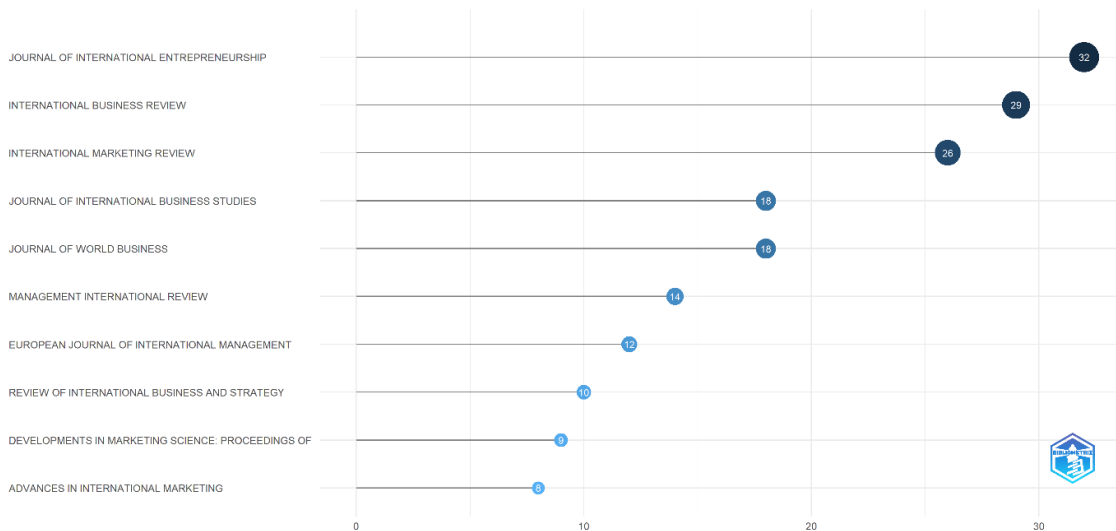
Servais'in yazdığı 'The Internationalization of Born Globals: An Evolutionary Process?' başlıklı makalenin önemli bir katkı sağladığı görülmektedir. Çalışma uluslararasılaşma süreçlerini üç ana kategoride ele almaktadır (geleneksel ihracatçılar, aşamaları atlayan firmalar ve doğuştan küresel firmalar). Özellikle küçük ve hızla küreselleşen firmalar için yeni teorik yaklaşımlar sunması ön plana çıkmaktadır.

Şekil 2: Yıllık ortalama atıf sayısı

Scopus veri tabanındaki 1997-2024 yılları arasındaki çalışmalar incelendiğinde en fazla yayın yapan derginin Journal of International Entrepreneurship (32) olduğu görülmektedir. International Business Review ise 29 çalışmayla ikinci sırada yer almaktadır. Bu akademik dergiler küresel doğmuş işletmeler konusunda literatürde en fazla bilimsel üretime sahip olan saygın dergiler arasındadır.

Şekil 3: En fazla üretim yapan dergiler

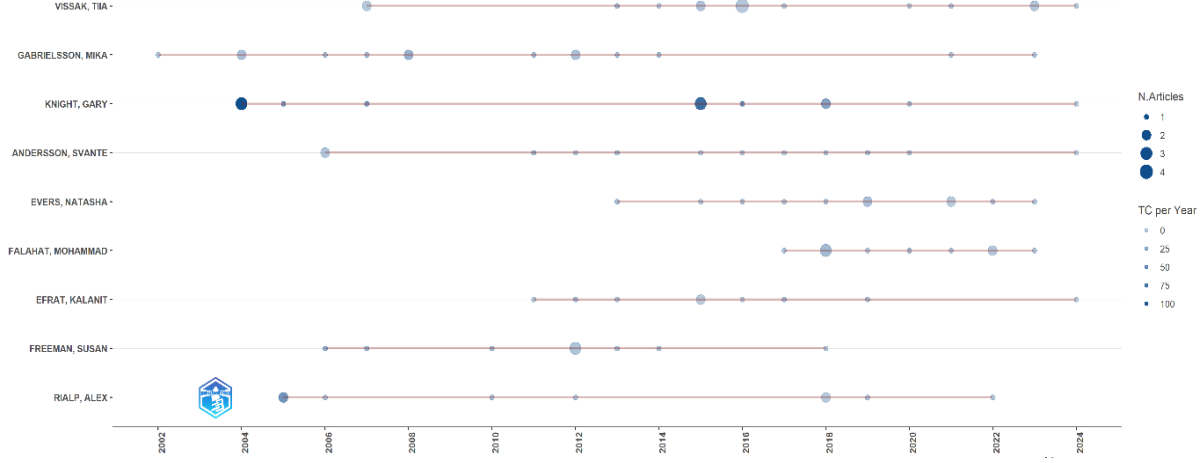

4.1.4. Yıllara Göre En Fazla Bilimsel Üretim Yapan Yazarlar

Şekil 4, Scopus veri tabanında 1997-2024 yılları arasında küresel doğan işletmelere yönelik yapılan çalışmalarda yazar performansını ortaya koymaktadır. Şekildeki daireler büyüklüğü yayın sayısının fazlalığını, rengin koyuluğu ise atıf sayısını göstermektedir. Daha

koyu daire, daha fazla atıf anlamına gelmektedir. Grafik incelendiğinde en fazla çalışmayı Vissak (16) yapmıştır. Garbielsson (14) ise ikinci sıradadır.

Şekil 4: Yıllara göre en fazla bilimsel üretim yapan yazarlar

4.1.5. En fazla Atıf Alan Çalışmalar

Küresel doğan işletmeler konusunda uluslararası literatürde yapılan çalışmalarda en fazla atıf alan çalışma 2004 yılında Knight tarafından yazılan ve International Business Studies'te yayınlanan "Innovation, organizational capabilities, and the born-global firm" başlıklı çalışmadır. Tablo 2, en fazla atıf alan ilk on çalışmayı göstermektedir.

Tablo 2: En fazla atıf alan çalışmalar

Çalışma	Başlık	DOI	Toplam Atıf Sayısı
KNIGHT GA, 2004, J INT BUS STUD	Innovation, organizational capabilities, and the born-global firm	10.1057/palgrave.jibs.8400071	2016
MADSEN TK, 1997, INT BUS REV	The internationalization of Born Globals: An evolutionary process?	10.1016/s0969-5931(97)00032-2	1140
ZHOU L, 2007, J INT BUS STUD	Internationalization and the performance of born-global SMEs: the mediating role of social networks	10.1057/palgrave.jibs.8400282	786
RIALP A, 2005, INT BUS REV	The phenomenon of early internationalizing firms: what do we know after a decade (1993–2003) of scientific inquiry?	10.1016/j.ibusrev.2004.04.006	767
CAVUSGIL ST, 2015, J INT BUS STUD	The born global firm: An entrepreneurial and capabilities perspective on early and rapid internationalization	10.1057/jibs.2014.62	654
WEERAWARDENA J, 2007, J WORLD BUS	Conceptualizing accelerated internationalization in the born global firm: A dynamic capabilities perspective	10.1016/j.jwb.2007.04.004	639
PAUL J, 2019, INT MARK REV	Gradual Internationalization vs Born-Global/International new venture models: A review and research agenda	10.1108/IMR-10-2018-0280	505
CHETTY S, 2004, J INT MARK	A Strategic Approach to Internationalization: A Traditional versus a “Born-Global” Approach	10.1509/jimk.12.1.57.25651	470
MORT GS, 2006, INT MARK REV	Networking capability and international entrepreneurship: How networks function in Australian born global firms	10.1108/02651330610703445	431
MOEN Ø, 2002, J INT MARK	Born Global or Gradual Global? Examining the Export Behavior of Small and Medium-Sized Enterprises	10.1509/jimk.10.3.49.19540	428

4.1.6. Ülkeler arası iş birliği

Scopus veri tabanındaki küresel doğan işletmelere dair çalışmalar incelendiğinde, konuya dair en fazla iş birliğinin İngiltere ve Çin (10) arasında yapıldığı görülmektedir. İngiltere ve Finlandiya ile ABD ve Avustralya 8'er çalışmayla ikinci sıradadır.

Şekil 5: Ülkeler Arasındaki İş birliği

4.1.7. En fazla kullanılan anahtar kelimeler

1997-2024 yılları arasında küresel doğan işletmelere yönelik yapılan çalışmalarda en fazla kullanılan anahtar kelime “globalization” olmuştur. Şekil 6 incelendiğinde, literatürde küresel doğan işletmeler konusunun en fazla globalization (23), international trade (14), small and medium-sized enterprise (11), competition (10), entrepreneur (10), industry (8), innovation (8), china (6), export (6), industrial management (6) kavramlarıyla ilişkilendirildiği görülmektedir.

Şekil 6: En fazla kullanılan anahtar kelimelerle oluşturulmuş kelime bulutu

4.1.8. Anahtar Kelimelerin Ortak Oluşum Ağı

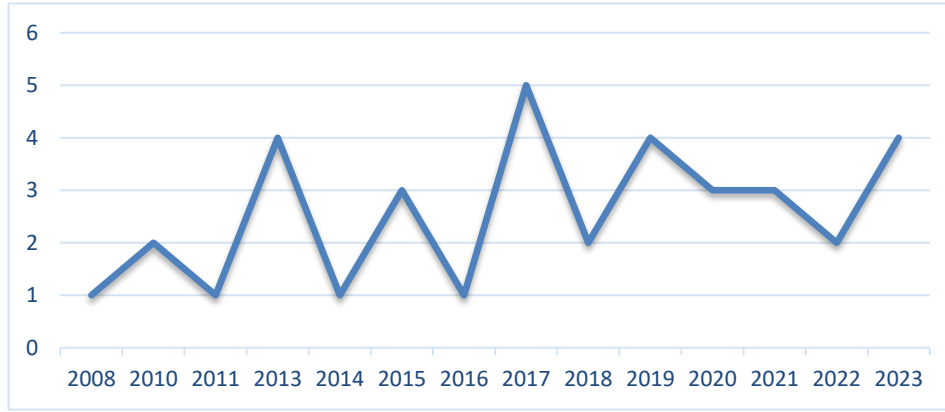
Anahtar kelimelerin ortak oluşum ağı incelendiğinde küreselleşme (globalization) ve küçük ve orta ölçekli işletmelerin (small and medium-sized enterprises) merkezde oldukları görülmektedir. Literatürdeki birçok kavram bu iki temayla güçlü bağlantılara sahiptir. Küresel doğan işletmeler için literatürde odaklanılan bir diğer konu ise yenilikçilik (innovation) ve teknolojik gelişmedir (technological development). Yüksek teknolojiye sahip endüstrilerde faaliyet gösteren küresel doğan işletmelerin inovasyon özelliklerinin de literatürde ön plana çıktığı görülmektedir. Bu firmaların yenilikçi ve rekabetçi stratejiler geliştirerek pazarda hızlı ilerleme potansiyeli yine literatürde odaklanılan konular arasındadır.

Tablo 3. Yayın Türleri

Yayın Türü	N
Araştırma Makalesi	18
Doktora Tezi	11
Yüksek Lisans Tezi	5
Derleme	1
Konferans Bildirisi	1

4.2.2. Yıllara göre Yayın Sayısı

Yıllara göre yayın sayısı incelendiğinde en çok yayın 2017 (5 yayın) yılında yapılmış olup 2013, 2019 ve 2023 yıllarında 4 adet yayın yapılmıştır. Bu bağlamda, ulusal alan yazınının uluslararası yazınına göre oldukça az sayıda yayına sahip olduğu ve daha fazla desteklenmesi gerektiği görülmektedir.

Şekil 8: Yıllara göre yayın sayısı

4.2.3. Yazarlar ve yayınları

2024 yılına kadar YÖKTEZ ve DergiPark'taki küresel doğan işletmeler konulu çalışmalar incelendiğinde, M. Mithat Üner, 3 makale çalışmasıyla alana en fazla katkı sağlayan yazarlar arasındadır. Dahası Üner, küresel doğan firmalar konulu 5 doktora tezinin de danışmanlığını yapmıştır. Ulusal alan yazınında yer alan toplam 38 yazar içerisinde en çok yayını olanlar ve onlara ait yayın türleri aşağıda Tablo 4'de yer almaktadır.

Tablo 4: Yazarlar ve yayınları

Yazar	Yayın Sayısı	Yayın Türü
M. Mithat ÜNER	3	Makale (3)
Hakan ATLI	3	Makale (2), Doktora tezi (1)
Şayan BERBER	3	Makale (2), Doktora tezi (1)
Selma KALYONCUOĞLU	2	Makale (1), Doktora tezi (1)
Burak KARTAL	2	Makale (2)
Esin CAN	2	Makale (2)
Sinan NARDALI	2	Makale (2)
Aybüke YALÇIN	2	Makale (1), Doktora tezi (1)
Asılcan TÜRK	2	Makale (1), Yüksek Lisans tezi (1)

4.2.4. En Üretken Üniversiteler

2024 yılına kadar küresel doğan işletmelere yönelik yapılan bibliyometrik analiz sonucunda, yazarların bağlı olduğu üniversiteler incelendiğinde toplam 24 adet üniversite/kuruluş içerisinde en çok yayın yapan üniversitenin 7 yayın ile Gazi Üniversitesi olduğu görülmektedir.

(Tablo 5), onu sırasıyla 4 yayın ile Manisa Celal Bayar Üniversitesi, üçer yayın ile Yıldız Teknik Üniversitesi ve Beykent Üniversitesi ve takip etmektedir.

Tablo 5: Üniversiteler -yazar menşesine göre

Üniversite	Yayın Sayısı
Gazi Üniversitesi	7
Manisa Celal Bayar Üniversitesi	4
Yıldız Teknik Üniversitesi	3
Beykent Üniversitesi	3
Marmara Üniversitesi	2
Karabük Üniversitesi	2
Ankara Üniversitesi	2
İzmir Katip Çelebi Üniversitesi	2
Aksaray Üniversitesi	2

4.2.5.Türkiye’de Yapılan Tez Çalışmalarının İncelemesi

Çalışmanın bu bölümünde Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanlığı Tez Tarama Merkezinde tarama yapılarak küresel doğan işletmeler konusunda yapılan tez çalışmaları listelenmiştir. Tarama esnasında tez adında “born global”, “küresel doğan” kelimelerinin geçtiği tezler araştırılmıştır. Tarama sonucunda, 11 doktora ve 5 yüksek lisans olmak üzere 16 tez çalışması bulunmuştur.

Tablo 6: Küresel doğan işletmeler konusunda yapılan tez çalışmaları

Tez Adı	Yazar	Yıl	Tez Türü	Üniversite
“Analysing the relationship between integrated marketing channels and born global companies”	Hajar Daghmi	2023	Yüksek Lisans	İstanbul Aydın Üniversitesi
“Küresel doğan işletmelerin erken uluslararasılaşmasını etkileyen faktörler”	Serdar Yılmaz	2021	Yüksek Lisans	Manisa Celal Bayar Üniversitesi
“Küresel doğan işletmelerin uluslararasılaşma sürecinde karşılaştıkları zorluklar ve hayatta kalma stratejileri”	Asılcan Türk	2021	Yüksek Lisans	Beykent Üniversitesi
“Türkiye'deki küresel doğan işletmelerin erken uluslararasılaşmasında ağ ilişkilerinin rolü”	Şayan Berber	2020	Doktora	Yıldız Teknik Üniversitesi
“X ve Y kuşakları açısından kurumsallaşma, kurumsal girişimcilik ve örgütsel yenilikçilik arasındaki ilişkilerin analizi: Küresel doğan aile işletmelerinde bir araştırma”	Ahmet Tuncay Erdem	2019	Doktora	Aksaray Üniversitesi
“Born-global firms' export performance considering innovation, business relations and country-level contextual factors: An analysis using GEM data from 2008 to 2015”	Sikandar Abdul Qadir	2019	Yüksek Lisans	İstanbul Şehir Üniversitesi

“Uluslararası girişimcilik yöneliminin yenilikçilik boyutu: Küresel doğan işletmeler üzerine nitel bir çalışma”	Aybüke Yalçın	2018	Doktora	Gazi Üniversitesi
“Küresel doğan işletmelerin uluslararasılaşma sürecinde örgütsel kabiliyetleri ve bunların ihracat performansına etkileri üzerine karşılaştırmalı bir araştırma”	Hakan Atlı	2017	Doktora	Manisa Celal Bayar Üniversitesi
“Uluslararasılaşma sürecinde küresel doğan işletmelerin analizi: Un ve unlu ürünler sanayi örneği”	Ebrahim Haghghi	2017	Doktora	Ankara Üniversitesi
“Uluslararasılaşma modeli olarak küresel doğan işletmeler: Balıkesir ili ihracatçı işletmeleri üzerine bir araştırma”	Güven Demirdaş	2017	Yüksek Lisans	Balıkesir Üniversitesi
“Uluslararası girişimci KOBİ’lerde e-pazarlama odaklılık ve web sitesi kullanımı: Küresel doğan işletmeler üzerine bir araştırma”	Burçin Kaplan	2015	Doktora	Marmara Üniversitesi
“Uluslararası girişimcilik yöneliminin proaktiflik boyutu: Küresel doğan işletmeler üzerine bir araştırma”	Emel Faiz	2013	Doktora	Gazi Üniversitesi
“Doğuştan küresel işletmelerde girişimciye ait özelliklerin yurt dışı pazarlara erken açılmaya etkisi: Sektörel bir karşılaştırma”	Ece Pişkinsüt Şengüler	2013	Doktora	Ankara Üniversitesi
“Küresel doğan işletmelerin uluslararasılaşma sürecine etki eden girişimcilik yönelimi boyutları ve girişimci özellikleri”	Behiye Beğendik	2013	Doktora	Gazi Üniversitesi
“Küresel doğan işletmelerin erken uluslararasılaşmasını tetikleyen kurucu ve/veya yönetici özellikleri”	Ece Konaklıoğlu	2011	Doktora	Gazi Üniversitesi
“İşletmelerin küresel doğmasına etki eden kurucu/üst düzey yönetici özellikleri üzerine karşılaştırmalı bir araştırma”	Selma Kalyoncuoğlu	2010	Doktora	Gazi Üniversitesi

Tablo 6 incelendiğinde, bu tezlerin 11’inin doktora, 5’inin ise yüksek lisans çalışması olduğu görülmektedir. Küresel doğan işletmeler konusunda en çok tez yapan üniversiteler 5 tez ile Gazi Üniversitesi, 2 tez ile Ankara Üniversitesi ve Manisa Celal Bayar Üniversitesidir. Gazi Üniversitesindeki bütün tezlerin danışmanı M. Mithat Üner’dir. Listede en eski tez yazarı olarak görülen Selma Kalyoncuoğlu'nun, 2010 yılında tamamladığı bir doktora çalışması bulunmaktadır.

4.2.6.DergiPark Veri Tabanlarındaki Yayınların İncelemesi

Türkiye’de yapılan akademik yayınları incelemek için DergiPark veri tabanı kullanılmıştır. Tablo 7, DergiPark veri tabanından elde edilen çalışmaların atıf sayılarını, bağlı oldukları kurumları, yayın yılını ve türünü özetlemektedir.

Tablo 7: DergiPark veri tabanlarındaki çalışmalar

Başlık	Yazar/Yılı	Dergi Adı	Yayın Türü	Bağlı Üniversite /Kuruluş	Atf
“Küresel Doğan İşletme Kavramı ve İşletmelerin Küresel Doğmasına Etki Eden Kurucu/Üst Düzey Yönetici Özellikleri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma”	Selma Kalyoncuoğlu, M. Mithat Üner (2010)	Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi	Araştırma Makalesi	Gazi Üniversitesi	41
“Uluslararası Girişimciliğin Proaktiflik Boyutu: Küresel Doğan İşletmeler Üzerine Nitel Bir Araştırma”	Emel Faiz, M. Üner (2015)	Ankara Üniversitesi SBF Dergisi	Araştırma Makalesi	Düzce Üniversitesi, Gazi Üniversitesi	23
“Küreselleşme ve Küresel Doğan İşletmeler: Konya Karatay Organize Sanayi Bölgesinde Nitel Bir Araştırma”	M. Halit Yıldırım, Ahmet Tuncay Erdem (2016)	İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi	Araştırma Makalesi	Aksaray Üniversitesi	10
“Systematic Literature Review on Born Global Firms	Sinan Nardalı (2017)	Yönetim ve Ekonomi Dergisi	Araştırma Makalesi	İzmir Katip Çelebi Üniversitesi	10
“Uluslararası Girişimcilik Yöneliminin Yenilikçilik Boyutu: Küresel Doğan İşletmeler Üzerine Nitel Bir Çalışma”	Aybüke Yalçın, M. Mithat Üner (2019)	Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi	Araştırma Makalesi	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Atılım Üniversitesi	10
“Yeni Tip İşletmeler: Global Doğan İşletmelerin Oluşum Nedenleri ve Özellikleri”	Tülin Ural, Aslı Küçükaslan (2008)	Öneri Dergisi	Derleme	Mustafa Kemal Üniversitesi, Marmara Üniversitesi	7
“Küresel Doğan İşletmelerde Girişimcinin Bireysel Özelliklerinin Erken Uluslararasılaşmadaki Rolü”	Hakan Atlı, Burak Kartal (2014)	Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	Araştırma Makalesi	Manisa Celal Bayar Üniversitesi	7
“Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde Uluslararasılaşma: Küresel Doğan İşletmelerin Süreç, Strateji ve Örgütsel Yetkinlikleri Üzerine Bir Değerlendirme”	Hande Karadağ (2018)	Beykoz Akademi Dergisi	Araştırma Makalesi	MEF Üniversitesi	7
“Dimensions of Entrepreneurial Orientation and Entrepreneur’s Characteristics That Affect The Internationalization Process of Turkish Born Global Firms”	Behiye Beğendik (2017)	Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi	Araştırma Makalesi	Beykoz Üniversitesi	5
“International New Ventures And Basel Criteria Effect”	Korhan Arun (2013)	International Anatolia Academic Online Journal	Araştırma Makalesi	Türk Silahlı Kuvvetleri	4

“Küresel Doğan İşletmelerin Uluslararasılaşma Sürecinde Örgütsel Kabiliyetleri ve Bunların İhracat Performansına Etkileri Üzerine Ampirik Bir Araştırma”	Hakan Atlı, Burak Kartal (2020)	Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	Araştırma Makalesi	Manisa Celal Bayar Üniversitesi	3
“Yeni Kurulan Girişimlerin Uluslararasılaşması: Nasıl? Ve Neden?”	Mustafa Halid Karaarslan (2021)	Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi	Araştırma Makalesi	Karabük Üniversitesi	3
“New Trends in International Entrepreneurship: Insights From Contemporary Turkish Firms Including Born Globals”	Sinan Nardalı (2015)	International Journal of Social Sciences and Humanity Studies	Araştırma Makalesi	İzmir Katip Çelebi Üniversitesi	2
“Erken Uluslararasılaşmada Ağ İlişkilerinin Rolü Üzerine Bir Örnek Olay Çalışması: Turkuaz Yatak Örneği”	Şayan Berber, Esin Can (2019)	BMIJ -Business & Management Studies: An International Journal	Araştırma Makalesi	Yıldız Teknik Üniversitesi	2
“Marco Polo Seyahatnamesinde Uluslararasılaşma Yaklaşımlarının İzini Sürmek”	Ahmet Ersoy, Metin Saygılı, Semanur Yalçın (2020)	İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi	Araştırma Makalesi	Sakarya Üniversitesi, Beykent Üniversitesi	1
“Uluslararası Girişimcilerin Uluslararasılaşma Sürecine Yönelik Nitel Bir Araştırma”	Ramazan Uygun, Fatma Aykut (2023)	International Journal of Entrepreneurship and Management Inquiries	Konferans Bildirisi	Karabük Üniversitesi	1
“A Theoretical Model On The Role Of Aspirations In The Internationalization Of Born Global Companies”	R. Isil Yavuz (2022)	Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi	Araştırma Makalesi	Bryant Üniversitesi	0
“Türkiye’de Küresel Doğan İşletmelerin Karşılaştıkları Zorluklar ve İzledikleri Stratejiler”	Asilcan Türk, Duygu Acar Erdur (2022)	Girişimcilik ve İnovasyon Yönetim Dergisi	Araştırma Makalesi	Beykent Üniversitesi, Bursa Uludağ Üniversitesi	0

Ulusal alan yazınındaki çalışmalar, küresel doğan işletmelerin özelliklerine, bu işletmelerin uluslararasılaşma süreçlerine ve bu süreçlere etki eden faktörlere odaklanmıştır. Girişimcilerin ve KOBİ’lerin uluslararasılaşma süreçleri yine literatürde ön plana çıkan konu başlıkları arasındadır.

5. Tartışma ve Sonuç

21. yüzyılın başında bilişim teknolojilerindeki ilerlemeler ve küreselleşmenin etkisi, dünyayı tek bir pazar haline dönüştürmüştür; bir ülkede üretilen ürünlerin hızla küresel pazarlara ulaşabilmesi, işletmeleri yoğun ve dinamik bir rekabet ortamına sürüklemiştir. Bu yoğun rekabet ortamıyla birlikte, ülke ekonomisinin bileşenleri ve anahtar faktörleri de değişmiştir. 1980’li yıllardan itibaren küçük ve orta büyüklükte işletmeler (KOBİ’ler) ve girişimciler yeni ekonominin başrol oyuncularına olmaya başlamıştır. Ölçek ekonomisi ve kitle üretimi avantajlarıyla öne çıkan büyük ve uluslararası işletmeler, kriz dönemlerinde hantal ve katı yapıları nedeniyle değişim süreçlerini yönetmekte zorlanmış; bu yavaş tepki verme kapasitesi, ülkelerin ekonomilerini ciddi şekilde olumsuz etkilemiştir. Yeni ekonominin bu anlamda sloganı “küçük güzeldir”, “sadelik gelişmişliğin en üst seviyesidir” gibi sözcüklerdir. Bu artan rekabet ortamı, işletmelerin rekabet etmek için maliyet dışında (kitle üretimin en büyük gücü seri üretimden kaynaklanan maliyet avantajıdır.) yenilikçilik, yaratıcılık, farklılaşma, uzmanlaşma ve odaklanma gibi farklı stratejilere yönelmesine neden olmuştur. Bütün bu gelişmeler, küreselleşme ve bilgi teknolojileri ile ticarete yaşanan dönüşümün sonucunda, daha önce büyük işletmelerin yer aldığı uluslararası pazarlara küçük işletmeler ve girişimciler de dahil olmaya başlamıştır. Yerelde faaliyet gösteren işletmelerin kendi ülkelerindeki yabancı işletmelerle rekabet etmekte zorlandığı durumlarda, yurt dışı pazarlara açılmak, işletmelere

üstünlük kazandırabilir. Böylece tek bir ülkede faaliyette bulunma riskini azaltmış olurlar. İşletmeler ve girişimciler uluslararasılaşarak, uluslararası işletmecilik ve uluslararası girişimcilik kavramlarının öne çıkmasına neden olmuşlardır. Bu kavramlardan biri de “Küresel Doğan İşletmeler” kavramıdır. Küresel doğan işletmeler, küçük ve orta büyüklükteki işletmeciliğin, girişimciliğinin, uluslararasılaşmanın, yenilikçiliğinin ve dijitalleşmenin tam keşişim noktasında yer almaktadır. Bu anlamıyla küresel doğan işletmeler 1980’lerden beri gelişen yeni ekonominin kavramlarından ve uluslararası işletmecilikte büyük çokuluslu işletmelerin küçük ve orta ölçekli işletmelere karşı mutlak egemenliğini ortadan kaldırmıştır (Çavuşgil, Knight ve Üner, 2011 ; Çavuşgil ve Knight, 2015). Aynı şekilde Çavuşgil ve Zou (1994) dikkat çeken makalesinde "Küçük olan güzeldir ve aşamalı uluslararasılaşma ölmüştür." ifadesini kullanmıştır. “Küresel doğan” ifadesi ilk defa McKinsey ve Company danışmanlık şirketi için yaptığı çalışmada Rennie (1993) tarafından ortaya atılmıştır. Kısa süre içerisinde de bu yeni kavram birçok araştırmacının, politika yapımcıların ve ülkelerin dikkatini üzerinde toplamıştır. İşletmenin bulunduğu ülke, pazar, ekonomik durum ve uluslararası politikalara bağlı olarak bazı değişiklikler olabilmesine rağmen, bir işletmenin “Küresel Doğan İşletme” olarak nitelendirilebilmesi için işletmede bulunması gereken en temel üç özellik şu şekilde sıralanabilmektedir (Pişkinsüt 2013): kuruluşunun ardından ilk 1-3 yıl içinde mal ve/veya hizmet ihracatına başlamış olması, yurt dışı pazarlardan elde edilen kazancın toplam satışlarının en az %25’ini oluşturması ve ihracatta sürekliliğin sağlanması ve KOBİ olma vasfını taşıması. Küresel doğan işletmeler başlangıçtan itibaren küresel bir vizyon benimserler. Girişimcileri ve yöneticileri uluslararası deneyime, güçlü kişisel ağlara sahiptirler ve bunları etkin şekilde kullanırlar. Ürünleri farklılaştırarak, teknolojik yenilik ve kalite liderliği ile yüksek değer yaratabilirler. Dış koşullardaki değişime hızlı bir şekilde uyum sağlayabilme esnekliğine sahiptirler (Rialp, Rialp ve Knight, 2005). Niş pazarlara odaklanırlar. Yeni ürünler ve teknolojiler üretme kapasiteleri, rekabet avantajı elde etmelerine yardımcı olur. Bu işletmeler, genellikle bilim, teknoloji ve tasarım alanlarındaki gelişmelerden ortaya çıkan yenilikçi, farklılaştırılmış, emsalsiz, özellikli ve katma değeri yüksek ürünleri pazarlama eğilimindedirler (Faiz ve Üner, 2015). Küresel doğan işletmeler, girişimcidir ve kuruluşlarından itibaren dünyayı tek bir pazar olarak algırlar. Kendilerini sadece bir ülkeyle sınırlamazlar (Chetty ve Campbell-Hunt, 2004). Küresel doğan işletmelerde kurucu ve yöneticilerinin önemine birçok çalışmada vurgu yapılmaktadır (Rennie, 1993; Oviatt ve McDougall, 1994; Knight ve Çavuşgil, 1996; Madsen ve Servais, 1997; Autio, Sapienza ve Almedia, 2000; Freeman ve Çavuşgil, 2007; Rialp, Rialp ve Knight, 2005; Melen ve Nordman, 2009). Bu bağlamda, modern girişimcilik tanımlarında yenilikçilik, girişimcinin bir unsuru ve ayrılmaz parçası olarak tanımlanmaktadır. Küresel doğan işletmelerin temel bakış açısı, yöneticilerin uluslararasılaşma konusundaki tutumuyla doğrudan ilişkilidir. Bu firmalardaki yöneticiler genellikle belli bir küresel vizyonla hareket ederler ve uluslararası girişimciliğe daha fazla önem verirler. Bu tip yöneticiler, yurt dışı faaliyetlerindeki olası risklere karşı daha duyarlı bir tutum sergilerler. (Nardalı, 2017). Yöneticinin aldığı eğitim, yurt dışındaki yaşam deneyimi, uluslararası temelli işlerde çalışmış olması ve benzeri faktörler, kurucu/yöneticinin uluslararası pazarları yerel pazarlardan daha çok açık ve keşfedilmesi gereken pazarlar olarak görmesinde etkili olmaktadır. (Wenchen ve Meizi, 2007).

Bu çalışmada, “küresel doğan işletmeler” alan yazınının uluslararası ve ulusal (Türkiye) biyometrik analizi yapılmıştır. Uluslararası alan yazınında “küresel doğan işletmeler” kavramını içeren yayınlar Scopus veri tabanından taranmış ve sonuçta 1997-2024 yılları arasında yayınlanan 692 akademik çalışma bulunmuştur. Bulunan yayınlar yıllarına, atıf sayısına, yazarlara, yayın türüne, dergilerin performansı ve ülkelere göre analiz edilmiştir. Ayrıca anahtar kelimelerde en çok geçen kavramlar sıralanmış ve böylece yayınların hangi kavramlar üzerine yoğunlaştığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Ulusal alan yazınında 'küresel doğan işletmeler' kavramını içeren yeterli sayıda yayın bulunmadığından, doktora ve yüksek lisans tezleri de dahil edilerek 36 çalışmadan oluşan bir koleksiyon oluşturulmuş; bu koleksiyon, yayın türü, yayın yılı, yazarlar, kurumlar ve atıf sayıları açısından analiz edilmiştir. Çalışmanın özgün yönü Türkiye’de ilk defa “küresel doğan

Küresel Doğan İşletmelerin Ulusal ve Uluslararası Alan Yazınında Bibliyometrik Analizi
işletmeler” üzerine yapılan bibliyometrik çalışma olması ve ulusal alan yazınına da ele almasıdır.

Anahtar kelimeler ile yapılan analizde en çok üzerinde durulan kavramlar; Küreselleşme, Uluslararası ticaret, Küçük ve orta ölçekli işletme (KOBİ), Rekabet, Girişimci, Sanayi, İnovasyon/Yenilik, Çin, İhracat ve Endüstriyel yönetimidir. Bu çalışmadan elde edilen sonuç, değerlendirme ve öneriler şu şekilde sıralanabilir:

Ulusal alan yazınında “küresel doğan işletmeler” ile ilgili yeterli sayıda çalışma bulunmamaktadır. Kalkınmakta olan ülkeler için son derece önemli olan girişimcilik ve KOBİ’leri kapsayan, yenilikçilik ve küresel vizyonu önceleyen bu niş alanda daha fazla çalışma yapılması ve bulguların zenginleştirilmesi konunun kavranması ve uygulamada bu tarz katma değerli işletmelerin sayısının artması açısından önem arz etmektedir.

Çevresel koşullar ülkeden ülkeye, hatta bölgeden bölgeye değişiklik göstermektedir. Bu bağlamda, 'küresel doğan işletmeler' konusunun Türkiye özelinde incelenmesi, ülkeye özgü özelliklerin belirlenmesi açısından önem arz etmektedir.

İncelenen çalışmalarda, işletmelerle az sayıda da olsa nitel araştırmalar yapıldığı görülmüştür. Bu nedenle, işletmelerle daha fazla nitel araştırma yapılması, Türkiye’de 'küresel doğan işletmeler' fenomeninin temel özelliklerinin, bu fenomenin ortaya çıkmasına neden olan faktörlerin ve işletmelerin kurucularıyla birlikte sahip olduğu niteliklerin belirlenmesi açısından önemlidir.

Ayrıca, 'küresel doğan işletmeler' konusuyla ilgili çalışmaların daha çok nitel araştırmalar üzerine yoğunlaştığı anlaşılmaktadır. Bunun, Türkiye’de küresel doğan işletme sayısının az olduğu varsayımından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ancak, kapsamlı bir nicel tarama yapıldığında, küresel doğan işletme tanımına uyan KOBİ sayısının beklenenden daha fazla olduğu görülebilir. Bu nedenle, nitel araştırmaların yanı sıra genellemelere olanak tanıyacak ve ileri istatistiksel yöntemler kullanılarak yürütülecek ampirik çalışmaların da artırılması gerekmektedir.

Girişimcilik, son çeyrek asırdır Türkiye’de gündemde tutulmaya çalışılan ve kamu destekleri sağlayan kurumların odaklandığı bir alan olmuştur. Özellikle son on yılda, yenilikçi (inovatif) girişimcilik üzerine yoğunlaşma gözlemlenmektedir. Ancak, literatürde uzun zamandır yer alan 'uluslararası girişimcilik' ve 'küresel doğan işletmeler' kavramları, bu yaklaşımları aşan bir perspektif sunmaktadır. Bu bağlamda, politika yapıcılarının ve kamu destek mekanizmalarının bu iki kavrama odaklanarak teşvik ve destek politikaları geliştirmesi, Türkiye’nin rekabet gücünü artırmada ve ihracatı teşvik etmede önemli bir rol oynayacaktır. Uluslararası girişimciliği ve küresel doğan işletmeleri teşvik edecek destek mekanizmalarının tasarlanması önem arz etmektedir. Türkiye’ye özgü gerçekleştirilecek kapsamlı ve detaylı akademik çalışmalar sonucunda elde edilecek bulgulara dayanarak, uluslararası girişimcilerin ve küresel doğan işletmelerin eksik kaldığı ya da desteğe ihtiyaç duyduğu alanlara yönelik desteklerin sağlanması, ülkemizin uluslararası rekabet gücüne önemli katkılar sunacaktır.

Literatürde, küresel doğan işletmelerin kurucu ve yöneticilerine özel bir vurgu yapılmakta, bu kişilerin genellikle küresel vizyona sahip, uluslararası eğitim almış veya uluslararası deneyim kazanmış bireyler olduğu belirtilmektedir. Bu bağlamda, özellikle genç kuşağın küresel vizyona sahip olması için uluslararası deneyimlere teşvik edilmesi büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, literatürde bu işletmelerin kurucu ve yöneticilerinin belirli yetkinliklere, becerilere, bilgi birikimine ve deneyimlere sahip olmasının önemi sıkça vurgulanmaktadır. Bu doğrultuda, girişimcilerin bu donanımı kazanabilmesi için mevcut girişimcilik programlarının kapsamlı bir şekilde yeniden değerlendirilmesi ve güncellenmesi önerilmektedir. Girişimcilik programlarına, yetkinlik geliştirme, ağ oluşturma, niş pazarlara odaklanma, uzmanlaşma ve dijitalleşme gibi konuların entegre edilmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra, girişimcilerin bu unsurların stratejik önemini kavramasını sağlamak amacıyla farkındalık artırıcı faaliyetlere ağırlık verilmelidir. Gençlerin küresel bir vizyona sahip bireyler olarak yetişmesi için, onlara dünyayı bütünsel bir perspektifle görme becerisi kazandırılmalı ve alanlarında söz sahibi olabilmeleri için gerekli yetkinlik, beceri ve bilgi birikiminin küçük yaşlardan itibaren aşılması gerekmektedir. Zira vizyoner, girişimci ruhlu ve donanımlı bireyler, sadece işletmeleri değil, aynı zamanda kurum ve kuruluşları da köklü bir şekilde dönüştürme kapasitesine sahiptir.

KAYNAKLAR

- Andersson, S., & Wictor, I. (2003). Innovative internationalization in new firms: Born globals the Swedish case. *Journal of International Entrepreneurship*, 1(3), 249–276. <https://doi.org/10.1023/A:1024110806241>
- Arun, K. (2013). International new ventures and basel criteria effect. *International Anatolia Academic Online Journal Social Sciences Journal*, 1(1), 50-67.
- Atlı, H. (2017). *Küresel doğan işletmelerin uluslararasılaşma sürecinde örgütsel kabiliyetleri ve bunların ihracat performansına etkileri üzerine karşılaştırmalı bir araştırma* (Yayın no. 470398) [Doktora Tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Atlı, H., & Kartal, B. (2014). Küresel doğan işletmelerde girişimcinin bireysel özelliklerinin erken uluslararasılaşmadaki rolü. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (39), 145–158.
- Atlı, H., & Kartal, B. (2020). Küresel doğan işletmelerin uluslararasılaşma sürecinde örgütsel kabiliyetleri ve bunların ihracat performansına etkileri üzerine ampirik bir araştırma. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (TBMM 100. Year Special Issue), 207-234. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.553741>
- Autio, E., Sapienza, H. J., & Almeida, J. G. (2000). Effects of age at entry, knowledge intensity, and imitability on international growth. *The Academy of Management Journal*, 43(5), 909–924. <https://doi.org/10.2307/1556419>
- Beğendik, B. (2013). *Küresel doğan işletmelerin uluslararasılaşma sürecine etki eden girişimcilik yönelimi boyutları ve girişimci özellikleri* (Yayın no. 331225) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Beğendik, B. (2017). Dimensions of entrepreneurial orientation and entrepreneur's characteristics that affect the internationalization process of Turkish born global firms. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(2), 454-474.
- Bellis, N. D. (2009). *Bibliometrics and citation analysis: From the science citation index to cybermetrics*. Scarecrow Press.
- Berber, Ş. (2020). *Türkiye'deki küresel doğan işletmelerin erken uluslararasılaşmasında ağ ilişkilerinin rolü* (Yayın no. 629523) [Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Berber, Ş., & Can, E. (2019). Erken uluslararasılaşmada ağ ilişkilerinin rolü üzerine bir örnek olay çalışması: turkuaz yatak örneği. *Business & Management Studies: An International Journal*, 7(5), 2489-2524. <https://doi.org/10.15295/bmij.v7i5.1331>
- Chetty, S., & Campbell-Hunt, C. (2004). A strategic approach to internationalization: A traditional versus a “born-global” approach. *Journal of International Marketing*, 12(1), 57–81. <https://doi.org/10.1509/jimk.12.1.57.25651>
- Çavuşgil, S. T., Knight, G. (2015). The born global firm: An entrepreneurial and capabilities perspective on early and rapid internationalization. *Journal of International Business Studies*, 46, 3–16. <https://doi.org/10.1057/jibs.2014.62>
- Çavuşgil, S. T., Knight, G., & Üner, M. M. (2011). *Türkiye’de küresel doğan işletmeler*. Detay Yayıncılık.
- Çavuşgil, S. T., & Zou, S. (1994). Marketing strategy-performance relationship: An investigation of the empirical link in export market ventures. *Journal of Marketing*, 58(1), 1–21. <https://doi.org/10.1177/002224299405800101>
- Çöğürçü, İ. (2016). İktisadi doktrinlerde geçmişten günümüze girişimciliğin önemi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (35), 65–80.

- Küresel Doğan İşletmelerin Ulusal ve Uluslararası Alan Yazınında Bibliyometrik Analizi*
Daghmi, H. (2023). *Analysing the relationship between integrated marketing channels and born global companies* (Yayın no. 787657) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- De-Miguel-Molina, B., De-Miguel-Molina, M., & Albors, J. (2015). How to undertake a literature review through bibliometrics: An example with review about user innovation. *1st International Conference on Business Management*, 100, 104. <https://doi.org/10.4995/ICBM.2015.1327>
- Demirdaş, G. (2017). *Uluslararasılaşma modeli olarak küresel doğan işletmeler: Balıkesir ili ihracatçı işletmeleri üzerine bir araştırma* (Yayın no. 7475358) [Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Dzikowski, P. (2018). A bibliometric analysis of born global firms. *Journal of Business Research*, 85, 281–294. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2017.12.054>
- Erdem, A. T. (2019). *X ve Y kuşakları açısından kurumsallaşma, kurumsal girişimcilik ve örgütsel yenilikçilik arasındaki ilişkilerin analizi: Küresel doğan aile işletmelerinde bir araştırma* (Yayın no. 547540) [Doktora Tezi, Aksaray Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Ersoy, A., Saygılı, M., & Yalçın, S. (2020). Marco polo seyahatnamesinde uluslararasılaşma yaklaşımlarının izini sürmek. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(5), 3901-3929. <https://doi.org/10.15869/itobiad.792874>
- Faiz, E. (2013). *Uluslararası girişimcilik yöneliminin proaktiflik boyutu: Küresel doğan işletmeler üzerine bir araştırma* (Yayın no. 348091) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Faiz, E., & Üner, M. M. (2015). Uluslararası girişimciliğin proaktiflik boyutu: Küresel doğan işletmeler üzerine nitel bir araştırma. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 70(4), 957–981. https://doi.org/10.1501/SBFder_0000002378
- Freeman, S., & Çavuşgil, S. T. (2007). Toward a typology of commitment states among managers of born-global firms: A study of accelerated internationalization. *Journal of International Marketing*, 15(4), 1–40. <https://doi.org/10.1509/jimk.15.4.1>
- Gabrielsson, M. (2005). Branding strategies of born globals. *Journal of International Entrepreneurship*, 3, 199–222. <https://doi.org/10.1007/s10843-005-0401-5>
- Güler, S. (2010). İstanbul menkul kıymetler borsasına (İMKB) kayıtlı küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin (KOBİ) sermaye yapıları üzerine bir uygulama. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(3), 353–371.
- Haghighi, E. (2017). *Uluslararasılaşma sürecinde küresel doğan işletmelerin analizi: Un ve unlu ürünler sanayi örneği* (Yayın no. 489297) [Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Kalyoncuoğlu, S. (2010). *İşletmelerin küresel doğmasına etki eden kurucu/üst düzey yönetici özellikleri üzerine karşılaştırmalı bir araştırma* (Yayın no. 277255) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Kalyoncuoğlu, S., & Üner, M. M. (2010). Küresel doğan işletme kavramı ve işletmelerin küresel doğmasına etki eden kurucu/üst düzey yönetici özellikleri üzerine karşılaştırmalı bir araştırma. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(3), 1-42.
- Kaplan, B. (2015). *Uluslararası girişimci KOBİ'lerde e-pazarlama odaklılık ve web sitesi kullanımı: Küresel doğan işletmeler üzerine bir araştırma* (Yayın no. 396819) [Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Karadağ, H. (2018). Küçük ve orta ölçekli işletmelerde uluslararasılaşma: Küresel doğan işletmelerin süreç, strateji ve örgütsel yetkinlikleri üzerine bir değerlendirme. *Beykoz Akademi Dergisi*, 6(2), 142-157. <https://doi.org/10.14514/BYK.m.26515393.2018.6/2.142-157>
- Karaarslan, M. H. (2021). Yeni Kurulan Girişimlerin Uluslararasılaşması: Nasıl? Ve Neden?. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 16(1), 61-75.
- Knight, G. A., & Çavuşgil, S. T. (1996). The born global firm: A challenge to traditional internationalization theory. *Advances in International Marketing*, 8, 11–26.

- Knight, G. A., & Çavuşgil, S. T. (2004). Innovation, organizational capabilities and the born-global firm. *Journal of International Business Studies*, 35(2), 124–141. <https://doi.org/10.1057/palgrave.jibs.8400071>
- Konaklıoğlu, E. (2011). *Küresel doğan işletmelerin erken uluslararasılaşmasını tetikleyen kurucu ve/veya yönetici özellikleri* (Yayın no. 280273) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Madsen, T. K., & Servais, P. (1997). The internationalization of born globals: An evolutionary process? *International Business Review*, 6(6), 561–583. [https://doi.org/10.1016/S0969-5931\(97\)00032-2](https://doi.org/10.1016/S0969-5931(97)00032-2)
- Melen, S., & Nordman, E. R. (2009). The internationalisation modes of born globals: A longitudinal study. *European Management Journal*, 27(4), 243–254. <https://doi.org/10.1016/j.emj.2008.11.004>
- Moen, Ø., & Servais, P. (2002). Born global or gradual global? Examining the export behavior of small and medium-sized enterprises. *Journal of international marketing*, 10(3), 49-72. <https://doi.org/10.1509/jimk.10.3.49.19540>
- Mort, GS., & Weerawardena, J. (2006). Networking capability and international entrepreneurship: How networks function in Australian born global firms. *International marketing review*, 23(5), 549-572. <https://doi.org/10.1108/02651330610703445>
- Nardalı, S. (2015). New trends in international entrepreneurship: Insights from contemporary Turkish firms including born globals. *International Journal of Social Sciences and Humanity Studies*, 7(2), 16-31.
- Nardalı, S. (2017). Systematic literature review on born global firms. *Yönetim ve Ekonomi*, 24(2), 563–578. <https://doi.org/10.18657/yonveek.335267>
- Oviatt, B. M., & McDougall, P. P. (1994). Toward a theory of international new ventures. *Journal of International Business Studies*, 25(1), 45–64. <https://doi.org/10.1057/palgrave.jibs.8490193>
- Paul, J., & Rosado-Serrano, A. (2019). Gradual internationalization vs born-global/international new venture models: A review and research agenda. *International Marketing Review*, 36(6), 830-858. <https://doi.org/10.1108/IMR-10-2018-0280>
- Paul, J., & Criado, A. R. (2020). The art of writing literature review: What do we know and what do we need to know? *International Business Review*, 29(4), 101–117. <https://doi.org/10.1016/j.ibusrev.2020.101717>
- Pişkinsüt, Ş. E. (2013). *Doğuştan küresel işletmelerde girişimciye ait özelliklerin yurt dışı pazarlara erken açılmaya etkisi: Sektörel bir karşılaştırma* (Yayın no. 330361) [Doktora tezi, Ankara Üniversitesi].
- Qadir, S. A. (2019). *Born-global firms' export performance considering innovation, business relations and country-level contextual factors: An analysis using GEM data from 2008 to 2015* (Yayın no. 575413) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Şehir Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Rennie, M. W. (1993). Born global. *The McKinsey Quarterly*, 4, 45–53.
- Rialp, A., Rialp, J., & Knight, G. A. (2005). The phenomenon of early internationalizing firms: What do we know after a decade (1993–2003) of scientific inquiry? *International Business Review*, 14(2), 147–166. <https://doi.org/10.1016/j.ibusrev.2004.04.006>
- Şengüler, E. P. (2013). *Doğuştan küresel işletmelerde girişimciye ait özelliklerin yurt dışı pazarlara erken açılmaya etkisi: Sektörel bir karşılaştırma* (Yayın no. 330361) [Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Toker, A. (2022). Bir araştırma metodolojisi olarak sistematik literatür incelemesi: Meta-sentez yöntemi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22 (Özel Sayı 2), 313–340. <https://doi.org/10.18037/ausbd.1227360>
- Türk, A. (2021). *Küresel doğan işletmelerin uluslararasılaşma sürecinde karşılaştıkları zorluklar ve hayatta kalma stratejileri* (Yayın no. 698367) [Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

- Küresel Doğan İşletmelerin Ulusal ve Uluslararası Alan Yazınında Bibliyometrik Analizi*
Türk, A., & Acar Erdur, D. (2022). Türkiye’de küresel doğan işletmelerin karşılaştıkları zorluklar ve izledikleri stratejiler. *Girişimcilik ve İnovasyon Yönetim Dergisi*, 11(2), 86–120. <https://doi.org/10.15659/jeim.11.2.004>
- Ural, T., & Küçükaşlan, A. (2008). Yeni tip işletmeler: Global doğan işletmelerin oluşum nedenleri ve özellikleri. *Öneri Dergisi*, 8(29), 23-32. <https://doi.org/10.14783/maruoneri.680617>
- Uygun, R., & Aykut, F. (2023). Uluslararası Girişimcilerin Uluslararasılaşma Sürecine Yönelik Nitel Bir Araştırma. *International Journal of Entrepreneurship and Management Inquiries*, 7(12), 96-107. <https://doi.org/10.55775/ijemi.1148148>
- Weerawardena, J., Mort, G. S., Liesch, P. W., & Knight, G. (2007). Conceptualizing accelerated internationalization in the born global firm: A dynamic capabilities perspective. *Journal of world business*, 42(3), 294-306. <https://doi.org/10.1016/j.jwb.2007.04.004>
- Wenchen, L., & Meizi, L. (2007). The effects of entrepreneurship for the internationalization of SMEs. *2nd International Forum of Business Education*, 1–15. <https://doi.org/10.25916/sut.26283994.v1>
- Yalçın, A. (2018). *Uluslararası girişimcilik yöneliminin yenilikçilik boyutu: Küresel doğan işletmeler üzerine nitel bir çalışma* (Yayın no. 504628) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Yalçın, A., & Üner, M. M. (2019). Uluslararası girişimcilik yöneliminin yenilikçilik boyutu: küresel doğan işletmeler üzerine nitel bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 37(4), 721-745. <https://doi.org/10.17065/huniibf.454560>
- Yavuz, R. I. (2022). A theoretical model on the role of aspirations in the internationalization of born global companies. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 40(2), 404-418. <https://doi.org/10.17065/huniibf.951173>
- Yıldırım, M. H., & Erdem, A. T. (2016). Küreselleşme ve küresel doğan işletmeler: konya karatay organize sanayi bölgesinde nitel bir araştırma. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 12-28. <https://doi.org/10.25204/iktisad.292102>
- Yılmaz, S. (2021). *Küresel doğan işletmelerin erken uluslararasılaşmasını etkileyen faktörler* (Yayın no. 659981) [Yüksek Lisans Tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Zhou, L., Wu, W. P., & Luo, X. (2007). Internationalization and the performance of born-global SMEs: The mediating role of social networks. *Journal of International Business Studies*, 38(5), 673–690. <https://doi.org/10.1057/palgrave.jibs.8400282>

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı

Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır

EXTENDED ABSTRACT

Literature review: The removal of trade barriers brought about by the technological developments of the last century, the rapid spread of information and the globalisation of goods, services, labour and capital have intensified competition in all sectors. At the same time, the behaviour and preferences of consumers have converged as a result of internet technology and globalisation. This situation has made internationalisation not only an option but also a necessity for businesses. The term ‘born global’ was first coined by Rennie (1993) through the McKinsey & Company consulting firm. In Rennie's study, 700 exporting Australian businesses were analysed. According to the study, it was stated that there are two types of exporting enterprises in Australia: global born and domestic based enterprises (Rennie, 1993 ; Madsen and Servais, 1997). It was found that 75 per cent of the enterprises in the study exported their first exports within an average of two years after their establishment and exported 76 per cent of their total sales. On the other hand, it was stated that 25% of the enterprises subject to the research started their export activities 27 years after their establishment and their exports amounted to 20% of their total production, and that these enterprises were domestic-based enterprises (Madsen and Servais, 1997). Çavuşgil ve Zou (1994), inspired by Rennie's (1993) study, states that ‘there is a new type of export business in Australia that can make significant contributions to the country's export earnings. The emergence of these enterprises is not unique to the Australian economy but reflects two important phenomena of the nineties: Small is beautiful and progressive internationalisation is dead.’ (Atlı and Kartal, 2014).

Methodology: In this study, the studies on “Global Born Enterprises”, which were reviewed in national and international literature, were analysed by bibliometric analysis. Bibliometric analysis consists of two stages. Firstly, academic studies on CSI in the international literature were analysed, and in the second stage, studies on born global firm in the national literature were evaluated. Scopus, DergiPark and National Thesis Centre (YÖKTEZ) databases were used in the study. The data obtained from the Scopus database were analysed using the Bibliometrix package of R Statistics, and the publications in the national literature were examined by the researchers. With the data updated on 30.09.2024, 692 studies in the Scopus database from 1997 to 2024 with the abstract, keyword and title ‘Global Born Enterprises’ were included in the analysis, and 36 studies published in YÖKTEZ and DergiPark in the Turkish literature were examined.

Findings and discussion: The results of the bibliometric analysis were analysed in two stages. In the first stage, the results of the analyses of the international literature were compiled, and in the second stage, the studies in the Turkish literature were examined. In the international literature, 692 studies on global emerging businesses were conducted between 1997 and 2024. Among these studies, there are 484 articles and article is the most studied publication type. While 2015 was the year with the highest number of publications, 1997 was the most cited year with an annual average of 40.7 citations. At this rate, Tage Koed Madsen and Per Servais, who contributed to the field especially at an early stage, wrote ‘The internationalisation of Born Globals: An evolutionary process?’ by Tage Koed Madsen and Per Servais. The most collaborating countries were the UK and China with 10 studies. The most used keywords are globalisation (23), international trade (14), small and medium-sized enterprise (11), competition (10), entrepreneur (10), industry (8), innovation (8), china (6), export (6), industrial management (6). When the Turkish literature is analysed, the most striking thing is that there is a great lack of publications compared to the international literature. There are 36 studies in YÖKTEZ and DergiPark databases. Of these, 18 are research articles, 16 are doctoral and master's theses. The most publications were made in 2017. M. Mithat Üner draws attention with his contribution to the field. He has supervised 3 article studies and 5 doctoral theses. Gazi University is the institution that contributes the most to the literature on global born enterprises.

Results and recommendations: In this study, an international and national (Turkey) bibliometric analysis of the literature on ‘global emerging enterprises’ was conducted. The publications containing the concept of ‘global emerging enterprises’ in the international literature were searched from the Scopus database and as a result, 692 academic studies published between 1997 and 2024 were found. The publications found were analysed according to years, number of citations, authors, type of publication, performance of journals and countries. In addition, the most frequently mentioned concepts in the keywords were ranked and thus, it was tried to determine which concepts the publications focused on. Since there are not enough publications in the national literature on the concept of ‘globally emerging enterprises’, a collection of 38 publications was created by adding books, doctoral and master's theses, and this collection was analysed according to publication type, publication year, authors, institution and number of citations. The unique aspect of the study is that it is the first bibliometric study on ‘global emerging enterprises’ in Turkey and it also deals with the

national literature. The most emphasised concepts in the analysis with keywords are Globalisation, International trade, Small and medium-sized enterprise (SME), Competition, Entrepreneur, Industry, Innovation, China, Export and Industrial management. There are not enough studies in the national literature. It is important to carry out more studies and go into more detail on this subject, which is extremely important for developing countries, covering entrepreneurship and SMEs, prioritising innovation and global vision. Environmental conditions vary from country to country, sometimes from region to region, and it would be appropriate to examine the issue of 'global born enterprises' in Turkey and to reveal the characteristics specific to our country. In the analysed studies, it was observed that qualitative studies were conducted with a small number of enterprises. It is not possible to say that this is based on the assumption that the number of enterprises born globally in Turkey is low. Because during the study, it was observed that at least 15-20 enterprises receiving support from KOSGEB in Mersin province meet the definition of 'global born business'. From this point of view, as a result of a more detailed and quantitative screening in our country, it will be seen that the number of SMEs that meet the definition of a globally born enterprise is higher than thought. For this reason, it will be important to carry out more qualitative studies with enterprises in order to reveal the characteristics of the phenomenon of 'global born enterprises' under the conditions of our country, the factors that cause its emergence and its basic characteristics.